

bankierŭ falitŭ la aŭgnalŭ plŭlreŭ polidelorŭ). Eŭ, zik, kare nŭ mŭ okŭn de d'al deastea ūi nŭ-maŭ de kŭestisnile inocente ale ūiŭncelorŭ-na-tŭrei, ūi eŭ trebŭe sŭ fakŭ aiŭi o mikŭ kata-grafie nepolitikŭ a anŭlŭi tpekŭtŭ.

În pŭndŭlŭ d'ŭntiŭŭ ni se ūnfŭdimeazŭ ko-meta cea mare, cea vestitŭ, kare nea sneriatŭ atita în anŭlŭ tpekŭtŭ ūi kare este akŭmŭ ŭitatŭ kŭ toŭlŭlŭ; întokmaŭ ka paltonŭlŭ lŭŭi Menŭikovŭ saŭ mesele învŭrlitoare, kare ūi ele aŭ okŭ-natŭ odatŭ toatŭ atendŭŭnea lŭmeŭ ūi ne ŭrmŭ kŭrŭndŭ s'aŭ ŭitatŭ. Aŭa e lŭmea; ea ŭitŭ kŭ-pŭndŭ aŭeia ce a sneriatŭ'o, ūi maŭ kŭrŭndŭ inkŭ aŭeia kare ŭi a fŭkŭtŭ vine. Darŭ sŭ ne adŭ-ŭemŭ aminte în ce spaimŭlŭ am tŭrŭitŭ kŭteva lŭni de zile! Kŭmŭ ŭniŭ oamenŭi 'ūi-aŭ imadŭinatŭ în-tŭ'adevŭrŭlŭ kŭ lŭmea se dŭce ūi kŭ karnavalŭlŭ de la anŭlŭ 1858, lŭŭ vorŭ petreŭe în iadŭ saŭ paiŭ, fie-kare dŭne meritŭ, poate ūi dŭne rŭs-tŭ; din toate aŭestea darŭ eatŭ kŭ nimikŭ nŭ s'a ŭrmatŭ ūi kŭ în karnavalŭlŭ aŭesta, sŭn-temŭ totŭ nŭ pŭmŭntŭlŭ aŭesta, ka în anŭlŭ tpekŭtŭ. Kŭmŭ arŭ pŭde kometa, dakŭ arŭ aŭea gŭrŭ, de aŭeastŭ spaimŭlŭ zadarnikŭ kare a fŭkŭtŭ noŭ, oamenŭilorŭ! Darŭ sŭntŭ oamenŭi kŭ prezŭdekŭdŭi kare 'ūi imadŭinŭ ūi akŭmŭ kŭ a-ŭeastŭ kometŭ, de ūi n'a fŭkŭtŭ ŭnŭ karambo-laŭiŭ kŭ gŭlŭbŭlŭ pŭmŭnteskŭ ka doŭ bile de bilard, totŭ a fŭkŭtŭ felŭrŭimŭ de pŭle nŭ pŭmŭntŭ. A-ŭestorŭ oamenŭi kŭ prezŭdikatŭ, niminea nŭ va skoate din minte greŭeala lorŭ; kŭŭi prezŭdekata este ka pŭia; nŭ se vindekŭ aŭa kŭrŭndŭ. A-ŭestŭi oamenŭi am zisŭ, pretŭndŭ kŭ kŭtremŭrŭle marŭi, kare s'aŭ iŭitŭ în tpekŭta lŭnŭ Dekemvrie, sŭntŭ lŭkrŭrea kometeŭi, ba inkŭ, kŭ pentŭrŭ kŭza finanŭiarŭ din anŭlŭ tpekŭtŭ ūi kŭdereŭa bŭnŭŭi-lorŭ, totŭ kometa e vinovatŭ; parkŭ în lokŭ d'ŭnŭ potop în kare s'ar fi înekat lŭmea, kometa aŭind milŭ, a adŭsŭ ŭnŭ potopŭ nŭmaŭ ne seama ban-ŭierŭilorŭ; iarŭ aŭiŭi sokoteskŭ kŭ boala vŭrsa-tŭlŭŭ ūi mortalitateŭa deosebitŭ între kopŭi în anŭlŭ 1857, iar a provenitŭ de kometŭ, ūi ŭniŭ morŭrŭlŭ maŭ departe ūi pretŭndŭ kŭ moartea pre-nitŭ a ŭnora ŭrŭnale tinere în anŭlŭ tpekŭtŭ este earŭ onŭlŭ aŭestŭi kopŭŭ ŭereskŭ, inamikŭlŭ ŭepŭlŭŭi ŭmanŭ. Nŭ ūitimŭ, în ce kŭnŭ kometa a golitŭ pŭncelŭ bankierŭilorŭ, a skosŭ vŭrsatŭlŭ ne pŭlea oamenŭilor ūi a steps de ne faŭa nŭ-

mintŭlŭi konfŭraŭii sŭi ŭrŭnalistŭi, kare lŭkreazŭ ūi ei ka el pentŭrŭ pŭsŭndŭipeŭa «lŭmineŭ» asŭnra pŭmŭntŭlŭi. Înŭ este o împredŭŭrare kŭrioasŭ, kare nŭ o pŭtemŭ trece aiŭi kŭ vederea; adekŭ, semŭnarea cea mare ce esistŭ între mortalita-teŭa kopŭilorŭ tineri ūi a ŭrŭnalŭlorŭ tinere; amŭndoi parkŭ morŭ de aŭelŭamŭ boale. Ka sŭ te inkŭpedingezŭ iŭbite lŭkŭreŭ kŭ e aŭa, eatŭ o sŭ faŭemŭ aiŭi o revistŭ de patimile perikŭ-loase ale kopŭilorŭ ūi ale ŭrŭnalŭlorŭ tinere.

Bieada omŭlŭi înŭene kŭ perikolŭlŭ morŭiŭi. Sŭntŭ mŭlŭi kopŭi kare nŭskŭndŭ, morŭ; în mi-nŭtŭlŭ eŭŭrei lorŭ la lŭmina zileŭi, s'a ūi inkŭ okŭi lorŭ pentŭrŭ totŭ-d'ŭzna. Sŭntŭ ūi ŭrŭnale tinere kare aŭ soarta aŭeastŭ; îndatŭ dŭne na-ŭteŭea lorŭ, morŭ; esistŭnŭa lorŭ era o gre-ŭealŭ, o aŭeradŭisne, n'aŭ aŭtŭ într'însele o skin-te de bieaŭ.

Dŭne ce ŭnŭ kopŭlŭ a skŭpatŭ de kŭza na-ŭteŭei, lŭ aŭtŭcantŭ neste kŭte-va zile perikolŭlŭ de ale doŭ patime grele; adekŭ orbŭirea pro-dŭsŭ prin inflŭenŭa lŭmineŭi kŭ kare n'a fostŭ obiŭnitŭ nŭntŭ akŭmŭ, ūi o patimŭ nŭmitŭ gal-ŭinarea kopŭilorŭ, kare provine de prea mŭlŭlŭ veniŭŭ ce se adŭnŭ în kopŭlŭlŭ lorŭ.— Lŭkrŭ kŭriosŭ! Dŭnele ŭrŭnale nŭŭin, soarte nŭŭin dŭne naŭteŭea lor, forŭdŭndŭ-se d'a fi prea lŭminoase ūi sŭindŭ-se prea sŭs în reŭiŭŭnea neobiŭnitŭ a lŭmineŭi eterŭalŭi, nepdŭ din vedere pŭmŭntŭlŭ obŭskŭrŭ kŭ toatŭ realitateŭa sa prozaikŭ ūi nŭ-maŭ vŭdŭ lŭkrŭrŭle kare se întŭmple aiŭi în lŭ-mina lorŭ natŭralŭ, simple darŭ raŭionabile; parkŭ s'aŭ orbŭitŭ. Saŭ kŭ kŭrŭndŭ dŭne naŭte-ŭea lorŭ, fakŭ ka antikŭlŭlŭ Heraclit, se nekŭ-ŭeskŭ prea mŭlŭlŭ ūi prea iste la toate lŭkrŭ-rŭle ūi ialŭ kŭ gŭra lorŭ e amarfŭ ka la oa-menŭiŭi bolnavŭ de gŭlŭinare, orizontŭlŭ lor s'a în-gŭlbenit ūi în lok de ŭernealŭ, skŭiŭ kŭ venŭ. Eatŭ kŭ sŭntŭ prinŭiŭ d'o galŭinare nevindeka-bilŭ ūi kŭrŭndŭ trebŭe sŭ se pŭtŭpŭdeaskŭ.

Merŭndŭlŭ maŭ la vale în kalea bieŭei, ko-pŭlŭlŭlŭ dŭ neste alte nevoŭi pŭle ūi primŭŭ-dioase. Eatŭ kŭ ŭi amerŭnŭŭ Hydrocephalu (aŭtŭ în kauŭ), tŭse mŭrŭreaskŭ, gŭŭterŭ saŭ koraka (group), vŭrsatŭ ūi felŭrŭimŭ de patime de pŭle. Apoi ūi ŭnŭle din ŭŭrmanile ŭrŭnale tinere kŭnd în lok d'ŭn snipit sakŭrŭ, kopŭndŭ lŭkrŭrŭi insinide fade, apoaze (întokmaŭ kŭ ŭnŭle ŭŭi în pivniŭile

кърчмарі знора), iatz Hidrocephatul морь; sađ kindř in локъ d'a skoate знъ glasř sьntosř, рационабил, spiriř ка зн M . . . , eatř tьsea мь-гьреаскъ. — Тоатъ лъмеа шtie кь ла боала нъ-мић гьштер, s'astьntь indatь glasьл ші pessьлареа вьцїлоръ копї; in sfera вьцеї жьрнализмьлї, гьштерьл se infьцишеазт ките odatь in forma знеї ченсьре преа аспре, каре стрїнче жьрналь de rit шї и таie indatь рьссьлареа. Sađ кь жьрнальлє e simiř a льса знеїе феде алве, атснї жьрнальлє are palima алвееї.

Darř боалеле de пеле kindř ле are знъ жьрналь? Kindř Pedaktorьл sьđ e simiř a пльїї inтrepїnderea sa, кь пелеа. Eatř inт'adeвьрř o перїкьлоась боаль de пеле, каре омоарь мьлте жьрнале тїнере. Мьлїї копїї морь de ne-ешїреа афарь; шї мьлте жьрнале морь kind «нє esь афарь» шї тоать edїїїїнеа рьмїне in бї-рохьль редакцїїнеї.

Este знъ проверьř каре зїче: кь копїї чеї маї инцеленцїї, морь тїнерї; есперїїнцїа а арьtatь кь ачeasta se зрмеазт de мьлте орї шї кь жьр-палеле.

Eatř izbїte лекторе, 'цї-am пробать identї-tateя soapteї a знорř жьрнале тїнере шї а знорř копїї тїнерї. Дақь statistїка а konstatatь, кь fie каре копїїлє каре а ажнєсь ла вїрста de doi анї, а вьзсть нaintea лїї тpekїndь sьte de kosчїсгьрї de алїї копїї пьскьлїї impрезнє кь dїnsьл; ase-menea шї знъ жьрналь, каре are o вїрсть de doi анї, а вьзсть тpekїndь naintea лїї, kosчїсгьрї d'алїї конфрацїї аї сьї d'o вїрсть егаль. Ел este ка зн копїїлє кьре а тpekст крїза чеа маї перїкьлоась а вьцеїї sale шї printр'acheasta а арьtat кь are in sine оарешї каре кьтьцїме de vitalitate, оарешї каре снеранць de вїлорь шї prin зрмаре оарешї каре дренть а esїsta шї а fi спрїжїнїтї in а-чeastь esїstїнць.

Respectabile лекторь! Дақь n'amь вр'знъ алїь meritь, чєль пьцїнь амь ачєла кь inтрє акьмь in аньль аль тpeїлеа аль вьцеїї меле шї ка знъ копїїлє d'acheastь вїрсть, o сь аїбї кь mїне акьмь o петречере маї бьлє de кїть к'знъ жьр-паль каре este инкь in faurь.

Алє D-тале amїкь affекцїонать
«Isis»

BCU Cluj / Central University Library Cluj **Омьлє.**

I. Inтpodsuepe.

Sїntь акьмь doi анї kindř амь инчєнсть жьрнальлє пострє кь знъ арїколє «despre omь шї natьрь», акьм o сь консакрїмь o серїє d'ар-тїколе despre omь.

Dьне че амь фьксть in ачєшїї doi анї кь-пoштїнцїа кь дїсєрїте анїмале, o сь facem акьм бьпoштїнць кь пої inшїне. «Кьноаште-те пє тїне» рекомандаш философїї антїчї омьлєї, ка сьма шї скопьлє а тоатєї философїї шї а штїнцєї о-менештї. Сь зрмьмь акьмь ачєстєї рекоман-дацїїнї шї сь кьбьлємь а кьноаште натьра пoаштрє оамєнєаскъ, in прївїнцїа физїкь шї мораль.

Inт'adeвьрř, пої нє кьноаштемь ne пь-мїнть вр'знъ обїектї физїкь, кїть de mare шї de їмпoртantь сь fie, ка сь аївь pentрє пої знъ їнтєрєсь аша de mare, ка стьдїлє омьлєї. Ель, нїсьї не катїлє пернєлєї анїмалє, їnzєстpatь кь нїстєреа чеа маї mare пєстє тоатє fїїнцєлє їн-сьфлєгїте, de ачєса e datorїеа лїї a se погорїї in адїнчїмєа стьдїлєїї fїїнцєїї sale пропrie, а e-рsamїна esoptєлє вьцеїїї sale шї а мьсьра

мьрїмєа натрєїї sale пропrie. Nємаї омьлє are прївїлєнїлє а medїta асєнра esїstїнцєїї sale, а прївї сьфлєтєлє сьđ шї а мьсьра da-torїїлє шї дрєнтєрїлє sale ne пьмїнїть. Nємаї prin градьлє перфекцїїнеї ачєстїї стьдїї, дїс-рєазт omь de omь, darř нє prin deосєрїлє сьспєрфїцїалє de рангьрї шї de nozїїїїне socialь, каре амьчєскь ne омьлє ordїнарь. Imperatьлє Pomanь шї философь Marcu Aurel а прївїть ne склавьлє Epictet ка fratєлє сьđ егаль, fїїндь-кь амїндої ераш десчїпьлї сколєї философїї нємїте Stoїcїsmu, каре s'a окьнать кь стьдїлє омьлєї.

Kindř facemь o компарациєне їнтрє for-мациєнеа корпьлєїї пострє шї їнтрє ачєлє алє ааторь анїмале кьре ne їнкoнцїорь, нє o сь гьсїмь дїсєрєнцє аша de ремаркалїлє шї de mapї; їнт'adeвьрř кьцїтєлє анатомїстєлє гь-сєштє ачєлєашїї oprane шї кєарь ачєсашїї nozї-їїїне d'oprane ла omь шї маї ла тоатє чєлє-лалє анїмале мамїфєрє (нєртьтоарє de цїцє); darř kindř facemь o компарациєне їнтрє тоатє

mi de acesli mssafirī de prisosǎ; atsnči ea ni-
micheste mi o parte a ɔenɔlǎi ɔmanǎ, face din
orame, desepte; prin foamete mi felɔpimi de
epidemii mi vǔtǎli sǔnceroase. Atsnči impǔ-
rǔcii marī kadǎ; ponɔlǎi kǔ o ɔivilizaciune
naintatǎ, kǔ o bazǔ socialǎ vine amezatǎ, sintǔ
stepsī dǎne faɔa pǔmintǎlǎi. Ea trimate ordii de
barbari, snpe a sǔbɔɔga mi a nimicī ponɔlǎi ɔi-
vilizaciī insǔ enerɔadi (sǎlviciī) prin ɔiviliza-
ciunea lorǔ mi rǔstǔriale lorǔ de plǔcheri mi de
komoditatea vieɔei. Prin acesle mi aale miǔ-
loace nimicitoare pentrs ɔenɔl ɔman, natsra a-
ɔɔncǔe la skonǎlǎ sǔǔ, adeskǔ a ɔinea lǎmea in
ekɔilǎbrǔ, a prǔpǔdi ponɔlǎi vǔtrini, kare nǔmai
potǔ trǔi de vǔtrineɔe, ka mi oameniī, mi a pǔne
in lokɔl lor niunte ponɔlǎi inepri plini de enerɔie,
vieaɔa mi viitorǔ. Aɔa vedemǔ in Istoriea Lǎ-
mei kǔ impǔrǔciiile Medienilorǔ, Asipienilorǔ,
Persilorǔ, mi Skidilorǔ s'aǎ ɔrmatǔ ɔna dǔne
alta; ɔea dǔne ɔrmtǔ a fostǔ nimiciltǔ prin im-
pǔrǔciua ɔniversalǎ a Macedonilorǔ formatǔ
prin Philipp mi Aleksandrǔ ɔelǔ mare, apoi
mi impǔrǔciua lǎi s'a sɔpoviltǔ dǔne moaplea sa
mi toɔi aɔeɔti ponɔlǎi antiɔi ɔraǔ ne ɔrmtǔ in-
rigidii de kǔtre Romani, kare aǔ fondatǔ impǔ-
rǔciua ɔeneralǔ ɔea mai imensǔ ɔe s'a vǔzǔtǔ
pǔntǔ atsnči; darǔ neste kite-va sǔte de ani aǔ
kǔzǔtǔ mi ei. Ordiiile de ponɔlǎi nekǔlivaɔii
nekǔnoskǔcii pǔntǔ akǔm, aǔ venit mi aǔ dǔrǔmat
kǔ lovǔtriale lorǔ barbare dar ɔirantice, edifi-
ciǎlǎ socialǎl aǔl Romei.— Atsnči ɔnǔ Alarik
Atilla, Genserik mi ɔele-lale biɔiɔri ai ɔenɔlǎi
ɔmanǎ se prǔpǔdirǔ inpre dinii, mi in lovǔtriale
lorǔ reciprocǔe aǔ ɔmplǎtǔ pǔmintǎl kǔ mǔncii
de kadaveri, kǔ lakǔri de sǔncǔe mi kǔ pǔine
fǔmǔtoare. Aɔeɔti ponɔlǎi barbari viindǔ in
kontaktǔ kǔ ɔei ɔivilizaciī, mǔkarǔ kǔ'i aǔ birǔit,
totǔ n'a pǔstǔtǔ sǔ skane de infǔziɔa nǔternikǔ
birǔitoare a ɔivilizaciuneī De aɔeaa, neste
pǔɔin aǔ fondatǔ mi ei statǔri kare din ɔe in ɔe
s'a desvontatǔ mai mǔlǔ in kiltǔ sǔb Carolǔ ɔelǔ
mare (Charlemagne) ideea d'o impǔrǔciie ɔni-
versalǎ visatǔ de Aleksandrǎl ɔelǔ mare mi
de ɔesarǔ, s'a realizatǔ. Atsnči kristianismǎlǔ
ǎ venitǔ iniiia oǎrǔ in kolizǔiune (lovǔtrǔ) kǔ
pǔsele semitice orientale de kredinɔa lǎi Ma-
xometǔ. Amindoz kolǔsriale meridionale ale
Eɔropoi, ɔelǔ de la ostǔ (Byzans) mi ɔelǔ de

la vestǔ (peninsǎla Iberica) aǔ vǔzǔtǔ aɔeɔti
orientali viindǔ a se amezza in acesle lokǔri
klasice, ɔei de la ostǔ lǔsindǔ pǔncine ɔrme de
aktivitate in sfera kǔlǔtrei oameneɔti, ne kindǔ
ɔei de la vestǔ (Arabii din Spania) prerǔtirǔ
pentrs Eɔropa modernǔ mǔrimeea sa mi pro-
pǔsele sale imense in utiɔncǔe. Darǔ in Asia
atsnči s'a ɔrmatǔ asemenea o migraɔiune ponɔ-
larǔ ka o mie de ani mai nainte in Eɔropa.
Tartarii sǔb Tamerlan aǔ portatǔ devastaciuni
mi pǔsine in totǔ kontinentǎlǎ Asiē, amerinɔindǔ
kiarǔ Eɔropa k'o invaziune pǔoz de barbari.
Darǔ mi aɔeɔti barbari, dakǔ kǔ o minǔ aǔ dǔ-
rǔmatǔ edificǔri vekī nǔtrpede kǔzǔte in pǔsine,
kǔ mina ɔea-l-altǔ aǔ konstrǔatǔ edificǔri pǔoi.
Aɔa este in Istoriea ɔenɔlǎi ɔman. O konstrǔk-
ciune ɔrmeazǔ indatǔ dǔne o destrǔkciune; in
mizlokɔl sromotǎlǎi teribili prodǔs d'o lǎme kǔ-
zindǔ in pǔsine, iatǔ kǔ ɔeaparte s'aɔde lovǔtrǔi
de ɔiokane de arxitekɔii pǔoi, a ɔnei lǎmi vii-
toare mi in mizlokɔlǎl aɔestorǔ revoluciuni so-
cialǔe, Natsra, ka o devinitate antikǔ, planeazǔ
in aerǔ neste totǔ; liniimilitǔ, nemimǔkǔtoare, ɔi-
indǔ balanɔa in minǔ kǔ kare totǔ-d'aɔna pǔe-
ɔeɔte a stabilǔ ekɔilǎbrǎlǎ lǎmei mi a ɔine ɔe-
nǎlǎ ɔmanǎ in marɔiniale sale preskǔrise.

Este o observaciune foarte remarcabilǔ
kǔ totǔ-d'aɔna ponɔlǎi nǔmeroni mi sǔraci, lo-
ksindǔ in klimere nefavorizate de natsǔrǔ, sintǔ
aɔeia kare sintǔ aleɔi de kǔtre pǔvedinɔtǔ,
a ɔespsa xolǔtrǔieea ei nedensǔtoare pentrs ɔe-
nǎlǎ ɔmanǎ, kindǔ s'a korǔpiltǔ prin mǔlǔe plǔ-
cheri mi vǔkǔriile esistinɔei materiale. Aɔa
vedemǔ in istorie kǔ ponɔlǎi sǔlvaticiī mi sǔraci
lokɔitorii in ɔtriale desepte de la Nordǎlǎ pǔ-
mintǎlǎi, s'aǔ pogoritǔ kǔtre ɔtriale meridionale
fericite mi ɔvondinte snpe a se amezza in lo-
kǎlǎ ponɔlilorǔ ɔe aǔ fondatǔ akolo o ɔiviliz-
aciune prea naintatǔ. Mi aiɔi vedem o lǔkǔrare
a ekɔilǎbrǎi natsǔrei; natsǔra vrea sǔ pǔsie ne
ɔnǔ nivelǔ d'ekɔilǎbrǔ in rapoǔrtǎlǎ ɔivilizaci-
uneī, toɔi ponɔlǎi ai pǔmintǎlǎi; de aɔeaa trimate
ne ɔei sǔlvaticiī la ɔei socialǔ ka sǔ vie in kon-
taktǔ kǔ dinii; poate sǔ'i birǔiaskǔ, darǔ ori
kǔmǔ o sǔ moɔteneaskǔ ɔivilizaciunea lorǔ.
Pentrs ɔenǎlǎl ɔmanitǔciēi perdepea ɔnǔi ponɔlǎl
nǔ e priviitǔ ka o pagǔbǔ, dakǔ serǔvǔ a inpro-
dǔce in kǔleaa ɔivilizaciuneī mǔlǔi alǔi ponɔlǎi

vegetaleloră în znela loxprî, natpra a prodax
 akolo animale erbivoare; dară în kontra znei
 imxprî peste măspx a animaleloră erbivoare,
 natpra a înfiingată animale karnivoare și în
 kontra loră, ne omă kare le goneinte mi le
 nimicente. Dară în kontra znei imxprî peste
 măspx a omxprî ne pămîntă, natpra are alte
 mizloace în pstrape; aste sintă: foamete, pes-
 vele stănceroase și epidemii teribile.

Este o kvestiune foarte importantă pentpx
 viitoră nostpx d'a utie dakă ținălă zmană
 imxprîndă-se totă mereă, nă va sosi la un ter-
 menă în kare pămîntă nă va mai fi d'axnsă
 pentpx oamenii? Într'adevără, utiingă statisticei
 a arătată kă mai toți popxli în kpsxă de kipi-
 va sekxă imxprîndă nătrălxă loră. O națiune
 kare, nainte 500 de ani avea ză milioă de
 sfxlete, are akăză doz. La znela națiunii, mai
 kă seamă în Amerika, ayeastă imxprîre face
 progrese și mălxă mai reneză. Axa dară ni
 se prezintă din sine kvestiunea: ce nămeră va
 avea ținălă zmană peste o mie, doz mii de
 ani? Năreșită de 20 poate de 50 de ori mai
 mare kă akăză. Dară pămîntă nostpx nă
 atăncă nă va krește niči d'o palmă de loxă.

Kăyă gloxălxă pămîntesă ală nostpx, kăză era
 în timpălxă lă Noe și Sesostriș, este și akăză
 niči mai mare niči mai mikă. Axa dară oare
 atăncă nă va emi o disproporțiune între oa-
 menii și pămîntă? Prodaxtele pămîntălxă oare
 voră fi îndestălxtoare d'a nătrî ținălă zmană
 devenită de altăa ori mai nămerosă de kălxă a-
 kăză? Zăni savanții s'axă speriată d'ayestă viitoră,
 kare ne amenină noă oameniloră, de și nă
 în persoana noastră, dară în persoana stăne-
 podiloră noștrii. Zălxă din oi anăme *Malthus*
 a mersă înkă nătră a zăce: kă va veni ză timpă
 în kare oamenii se voră minka zălxă ne ală;
 kăyă pămîntălxă nă va nătea da materii alimen-
 tare îndestălxtoare pentpx toți oamenii d'atăncă.
 Dakă asta ară fi finalălxă ținălălxă zmană, atăncă
 ară semăna kă o tragedie în kare în aktălxă ală
 ținălelea, toți eroi năseii, trezbe să se omoare
 zălxă ne ală. Dară dakă în teatpx ayeșă fi-
 nală e plăxălxă, nă utiă dakă ni ară plăcea noă
 în realitate?

O să vedemă într'zălxă ală loxă kă în za-
 dară *Malthus* a speriată lămea kă ayeastă pro-
 felie a lăi.

(Ba zpxa)

Komxnikațiunii utiingifice niči.

Aluminiū, zălxă metală năoă. Ximiea, a-
 yeastă utiingă kare din zi în zi întinde mai mălxă
 efektele sale vine-fălxtoare asăpra societăței oame-
 nentă; Ximiea zăcemă, a deskonepită dezăzi și zălxă
 metală năoă kare este hotăpită năreșită a zăca un
 polă mare în viitoră. Ayestă metală se nămește
 Aluminiū. Este ală și strălxăvitoră kă arăntă.
 Nă se strălxă la aeră, saă în apă, niči keară în ojetă
 și ală ayide tare. Keară znela materii kare nă-
 gresă arăntă (s. e. oae nătrede și azăxi de nă-
 cioasă) nă năgresă alăminiă; țărimea sa este ayeca
 a aramei, dară elasticitatea lă ayeca a odelălxă.
 Va să zăkă kă ayestă metală năoă impreză în sine
 cele mai prețioase kăalități kare le găsălxă la toate
 cele-lalte metală. Dară kăalitatea sa cea mi
 pre-
 cioasă este, kă nă trezbe țină-ea să sane în minele
 adăncă a pămîntălxă spre ală găzi; kăyă se găsește
 pretăindenea zăde se găsește pămîntălxă galbenă. Ce
 mirălxălxă! În pămîntălxă galbenă e kopănsă zălxă me-
 tală ală și strălxăvitoră kă arăntă!

Alăminiū era deskonepită pentpx întăia oară
 nainte 20 de ani de kătre Ximistălxă germană *Wohler*.
 Dară modălxă de ală prepară era foarte skămpă-
 ne; kăyă preparățiunea lă se face kă Sodiu, o ma-
 terie kare nătră dezăzi era de doz ori mai skămpă

de kălxă ază, kăyă zălxă kilogramă de Sodiu kosta
 7000 francă; akăză zălxă kilogramă Sodiu kosta nă-
 mai 50 francă!

Prin venozitatea împărtălxă Napoleon III,
 Ximistălxă franceză anăme *Deville* era în stare a
 prodăce alăminiă în kălxăvimi mari. La încăpălxălxă,
 kosta zălxă kilogramă alăminiă 2500 francă, akăză dăne-
 ze *Deville* a deskonepită o metodă năoă de prepa-
 rățiune mălxă mai etine, zălxă kilogramă d'alăminiă
 kosta nămai 100 francă, însă se așteantă kă prețălxă
 va kădea înkă mai mălxă!

În Franția există akăză doz fabrixe de ală-
 miniă kare face felăximi de instrămente de ayestă
 metală năoă, mai kă seamă kălxălxă lă amestekă kă
 kositoră saă ceva arăntă, atăncă dă zălxă metală mai
 frămosă și mai dăvălxălxă de kălxă arăntă!

O mie de lăkrători sintă okăpăți akăză nămai
 în Parisă kă prodăcelea diferiteloră obiecte d'ayestă
 metală și e sperăntă kă ayestă metală, prin kăali-
 țăile sale prețioase, peste păzălxălxă va fi mai stimată,
 mai kăstată și mai neșesăriă de kălxă keară arăntă
 însăși.

Eată efektele praktice ale utiingeloră în tim-
 părla moderă!